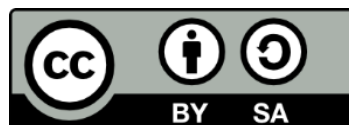

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΙΣ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ ΛΟΓΟΥ ΚΑΙ ΑΚΟΗΣ

Ενότητα 4: Χαρακτηριστικά της Ομιλίας Φωνητική και Φωνολογία (2ο Μέρος)

Οκαλίδου Αρετή

Τμήμα Εκπαιδευτικής και Κοινωνικής Πολιτικής

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Μακεδονίας» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Υπερτεμαχιακά Χαρακτηριστικά της Ομιλίας

- Ο τόνος είναι ένα υπερτεμαχιακό χαρακτηριστικό διότι επιφέρεται πάνω στα τεμάχια με ανεξάρτητο τρόπο κατά τον ίδιο τρόπο που η μουσική επιφέρεται στους στίχους ενός τραγουδιού, χωρίς να αλλάζει το φωνολογικό τους περιεχόμενο.
- Ο λεκτικός τόνος δίνει την εντύπωση μιας απλής ακουστικής έξαρσης στο σημείο τονισμού (στη συλλαβή). Παρόλα αυτά το ακουστικό αυτό φαινόμενο είναι πολυδιάστατο και συμπεριλαμβάνει ακουστικές διαφοροποιήσεις τριών στοιχείων, της διάρκειας ενός ήχου, της συχνότητάς του και της έντασής του. Η τονισμένη συλλαβή είναι λοιπόν μεγαλύτερης διάρκειας, υψηλότερης θεμελιώδους συχνότητας και έχει επίσης μεγαλύτερη ένταση σε σχέση με τις άλλες, μη τονισμένες συλλαβές της λέξης αυτής.

Υπερτεμαχιακά στοιχεία

- Στη Νεοελληνική, υπάρχουν ελάχιστα ζεύγη λέξεων όπου το μόνο προφορικό στοιχείο που τις διαχωρίζει είναι ο τονισμός. Π.χ. κάλος-καλός, γέρνω-γερνώ, παίρνω-περνώ, νόμος-νομός, κτλ
- Ο τόνος μπορεί να είναι δυναμικός, όπου οι επιφερόμενες αλλαγές είναι τοποχωρικές, δηλαδή αλλάζει το σημείο επιτονισμού της λέξης ή μουσικός, όπου οι αλλαγές τόνου είναι αλλαγές στη συχνότητά του και στις περιπτώσεις όμοιου επιτονισμού (συναντάται στις τονικές γλώσσες, Ιαπωνικά, Καντονέζικα κτλ).
- Η διάρκεια είναι επίσης ένα άλλο υπερτεμαχιακό χαρακτηριστικό το οποίο όταν άπτεται σε συγκεκριμένο τεμάχιο (τεμαχιακή μακρότητα) δημιουργεί φωνολογικές αντιθέσεις σε ορισμένες γλώσσες (π.χ. ιταλική). Η μακρύτερη διάρκεια χρησιμοποιείται επίσης στο φραστικό επίπεδο προκειμένου να διαφοροποιήσει σημασιολογικά φράσεις με το ίδιο λεκτικό περιεχόμενο:
 - Π.χ. Ο δάσκαλος είπε, ο μαθητής είναι ανέντιμος
 - Ο δάσκαλος, είπε ο μαθητής είναι ανέντιμος

Το Διεθνές Φωνητικό Αλφάβητο

- Προκειμένου να καταγραφούν οι φθόγγοι των διαφόρων γλωσσών δημιουργήθηκε το Διεθνές Φωνητικό Αλφάβητο (International Phonetic Alphabet, IPA) όπου κάθε φθόγγος αντιστοιχεί σε ένα και μόνο ένα γραπτό σύμβολο. Η ανάγκη αυτή προέκυψε και για τον σκοπό της περιγραφής και ανάλυσης των φθόγγων μιας γλώσσας διότι τα γραφήματα της γλώσσας δε βρίσκονται σε απόλυτη αντιστοιχία με τα φωνήματά της. Αν και η Νεοελληνική είναι από τις γλώσσες που έχουν καλή αντιστοιχία φωνήματος-γραφήματος, παρατηρούνται και σε αυτή περιπτώσεις έλλειψης αντιστοιχίσισης, όπως το φώνημα /b/ που γράφεται με δύο γραφήματα «μπ» (μ,π) κά. Η διαδικασία καταγραφής ενός περισσοτέρων φθόγγων ονομάζεται φωνητική μεταγραφή. Η φωνητική μεταγραφή των φθόγγων της Νεοελληνικής καθώς και η φωνητική περιγραφή τους παρουσιάζεται από τους Nespor & Raili (1996) σελ 45-46.
- Τα σύμφωνα ταξινομούνται σε κατηγορίες ανάλογα με
 - τον τρόπο άρθρωσης
 - τον τόπο άρθρωσης
 - την ηχηρότητα

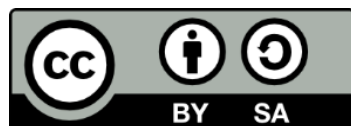
Το Σύστημα Ταξινόμησης Βάσει των Διαφοροποιητικών Χαρακτηριστικών (Chomsky & Halle, 1968)

- Ο σκοπός του συστήματος είναι να περιγράψει με όσο το δυνατόν πιο συστηματικό τρόπο εκείνα τα φυσικά χαρακτηριστικά των φθόγγων που διαφοροποιούν τους φθόγγους μεταξύ τους ή καλύτερα τους κατατάσσουν σε ομάδες με όμοιες φυσικές ιδιότητες που αναφέρονται στην άρθρωσή τους

Σύμφωνα και Ημίφωνα

ΣΥΜΦΩΝΑ ΚΑΙ ΗΜΙΦΩΝΑ	
p	κλειστό, διχειλικό, άηχο
b	κλειστό, διχειλικό, ηχηρό
t	κλειστό, οδοντικό, άηχο
d	κλειστό, οδοντικό, ηχηρό
k	κλειστό, υπερωικό, άηχο
g	κλειστό, υπερωικό, ηχηρό
c	κλειστό, ουρανικό, άηχο
j	κλειστό, ουρανικό, ηχηρό
f	τριβόμενο, χειλοοδοντικό, άηχο
v	τριβόμενο, χειλοοδοντικό, ηχηρό
θ	τριβόμενο, οδοντικό, άηχο
ð	τριβόμενο, οδοντικό, ηχηρό
χ	τριβόμενο, υπερωικό, άηχο
γ	τριβόμενο, υπερωικό, ηχηρό
ç	τριβόμενο, ουρανικό, άηχο
s	συριστικό, φατνιακό, άηχο
z	συριστικό, φατνιακό, ηχηρό
ts	προστριβόμενο, φατνιακό, άηχο
dz	προστριβόμενο, φατνιακό, ηχηρό
m	ρινικό, διχειλικό
n	ρινικό, φατνιακό
ɲ	ρινικό, υπερωικό
l	πλευρικό, φατνιακό
ʎ	πλευρικό, ουρανικό
r	παλλόμενο, φατνιακό
j	ημίφωνο, ουρανικό
ΦΩΝΗΕΝΤΑ	
i	πρόσθιο, υψηλό, χειλη τεταμένα
u	οπίσθιο, υψηλό, χειλη στρογγυλά
e	πρόσθιο, μέσο-χαμηλό, χειλη τεταμένα
o	οπίσθιο, μέσο-χαμηλό, χειλη στρογγυλά
a	κέντρικό, χαμηλό, χειλη τεταμένα

Τέλος Ενότητας

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

